

POSTANOWIENIE

Dnia 23 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z odwołania J.W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Sosnowcu

o prawo do emerytury pomostowej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 23 września 2025 r.,

skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach

z dnia 9 października 2024 r., sygn. akt III AUa 1187/24,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Katowicach na rzecz adwokata A.Ł. 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych powiększoną o należny podatek od towarów i usług tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącemu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym;

3. odstępuje od obciążania skarżącego kosztami postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z 9 października 2024 r. zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Sosnowcu z dnia 29 maja 2024 r. i oddalił odwołanie J.W. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Sosnowcu z dnia 2 listopada 2023 r. odmawiającej wnioskodawcy prawa do

emerytury pomostowej, ponieważ nie udowodnił on okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszącego co najmniej 15 lat oraz po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach, lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. W wywiedzionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej wnioskodawca zaskarżył w całości prawomocny wyrok Sąd Apelacyjny, w podstawach skargi podniósł zarzut naruszenia art. 3 ust. 1 i 3 w związku z art. 4 ustawy z o emeryturach pomostowych. Według skarżącego Sąd drugiej instancji dokonał błędnej wykładni spornych przepisów i przyjął, że żaden z okresów pracy świadczonej przez wnioskodawcę do dnia 31 grudnia 2008 r. nie pozwala na zakwalifikowaniu jej jako pracy wymienionej w załączniku nr 1 lub 2 do ustawy o emeryturach pomostowych pod którąkolwiek z pozycji, podczas gdy przeprowadzone w sprawie przez Sąd pierwszej instancji postępowanie dowodowe wykazało, że do dnia 31 grudnia 2008 r. skarżący posiadał wymagany ponad 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy pomostowej, co znalazło odzwierciedlenie w treści wyroku i ustaleniach Sądu pierwszej instancji.

Wobec tak postawionego zarzutu skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i rozstrzygnięcie sprawy co do istoty. Ponadto wniósł o zasądzenie na rzecz pełnomocnik z urzędu kosztów zastępstwa procesowego, które nie zostały pokryte w całości ani w części, według norm przepisanych.

Formułując wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wnioskodawca powołał się na podstawę wymienioną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W uzasadnieniu wniosku podniósł, że skarga jest oczywiście uzasadniona wobec rażącego naruszenia przez Sąd Apelacyjny przepisów prawa materialnego, które to naruszenie pozbawiło wnioskodawcę możliwości skorzystania z prawa do emerytury pomostowej.

W odpowiedzi na skargę organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi do rozpoznania oraz zasądzenie od

ubezpieczonego na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem Najwyższym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania. Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi, jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek (postanowienia Sądu Najwyższego z: 9 kwietnia 2024 r., I PSK 107/23, Legalis nr 3063504; 19 listopada 2024 r., I PSK 25/24, Legalis nr 3170663; 19 czerwca 2024 r. I USK 398/23, Legalis nr 3097027; 11 marca 2025 r., III USK 77/24, LEX nr 3847433).

Ustawodawca, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) oraz obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania

kasacyjnego, stąd wymóg wyodrębnienia treściowego i redakcyjnego przytoczenia podstawy kasacyjnej od jej uzasadnienia oraz od pozostałych elementów skargi, w tym od wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienia (A. Mendrek, 3.7. Poprawne sformułowanie skargi kasacyjnej (w:) Podstawy kasacyjne w procesie cywilnym, red. M. Rzewuski, Warszawa 2024). Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać.

Skarga kasacyjna jest szczególnym środkiem zaskarżenia, przysługujący poza tokiem instancji i realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego z: 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134; 13 września 2022 r., I USK 565/21, Legalis nr 2891720; 28 listopada 2024 r., III USK 262/23, Legalis nr 3171079).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na podstawę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., uzasadniając, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, rozumianego jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (postanowienia Sądu Najwyższego z: 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 Nr 20, poz. 494; 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 Nr 18, poz. 437; 7 lutego 2024 r., II USK 490/22, LEX nr 3668542) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (postanowienie Sądu Najwyższego z 15 kwietnia 2025 r., III USK 317/24, LEX nr 3862975).

Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, to jest podlegającą uwzględnieniu (postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777; z 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695; z 7 lutego 2024 r., II USK 490/22, LEX nr 3668542). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638; z 14 listopada 2023 r., I PSK 13/23, LEX nr 3624388).

Skarżący nie spełnił opisanych oczekiwań co do wymagań konstrukcyjnych skargi kasacyjnej. Stawiając zaś tezę o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, jej autor podniósł, że skarga kasacyjna zasługuje na przyjęcie do rozpoznania wobec rażącego naruszenia przez Sąd Apelacyjny przepisów prawa materialnego, które to naruszenie pozbawiło wnioskodawcę możliwości skorzystania z prawa do

emerytury pomostowej. Skarżący nie wskazał, jaki przepis został w sposób oczywisty naruszony przez Sąd drugiej instancji, a jak wywieziono wyżej, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., gdy w sprawie doszło do kwalifikowanego, oczywistego naruszenia przepisu prawa - jasnego i jednoznacznego, którego wykładnia i stosowanie nie budzi żadnych wątpliwości. Wnioskodawca, nie przedstawił również uzasadnienia dla przedstawionej tezy, zatem brak jest koncyptowania prowadzącego do wyводу prawnego uzasadniającego tezę o kwalifikowanym naruszeniu przez Sąd orzekający przepisów prawa. Za taką analizę nie można uznać powołanie się przez skarżącego na naruszenie przepisów prawa powołanych w podstawach skargi i jej uzasadnieniu, gdyż wówczas argumentów za istnieniem powołanej okoliczności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania należałoby poszukiwać w innych elementach konstrukcyjnych skargi, to jest w podstawach kasacyjnych i ich uzasadnieniu. Nie jest to jednak rolą Sądu Najwyższego na etapie badania kryteriów przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (postanowienia Sądu Najwyższego z: 20 października 2016 r., I PK 59/16, LEX nr 2160130; 12 czerwca 2019 r., II UK 255/18, LEX nr 2688935; 24 sierpnia 2023 r., II USK 87/23, LEX nr 3598961). W szczególności rolą Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym nie jest wyręczenie strony reprezentowanej w procesie przez profesjonalnego pełnomocnika we wskazaniu (doprecyzowywaniu) treści postulowanych zagadnień prawnych (postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 czerwca 2019 r., II UK 255/18,

LEX nr 2688935; 28 listopada 2023 r., III USK 392/22, LEX nr 3635136; 6 sierpnia 2025 r., I USK 65/25, Legalis nr 3262517).

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji postanowienia, o kosztach postępowania kasacyjnego zgodnie z art. 102 k.p.c., natomiast o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącemu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym rozstrzygnięto na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o advokaturze (tekst jedn.: Dz. U. z 2022 r., poz. 1184 ze zm.) w związku z § 15 ust. 2 i § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2024 r., poz. 763 ze zm.).

(J.K.)

[SOP]